

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { นายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง
นายอานนท์ นำภา ที่ ๑ นายภาณุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒
นางสาวปณิสยา สิริจิรวัดนกุล ที่ ๓ นายพริษฐ์ วัชรภูมิ ที่ ๔
นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕ นางสาวสิริพัชระ จิงธีรพานิช ที่ ๖
นายสมยศ พุกษาเกษมสุข ที่ ๗ นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่งหรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” บทบัญญัติลักษณะดังกล่าวมีบัญญัติเป็นครั้งแรกไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ (มาตรา ๓๕) และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ จึงเป็นหลักการสำคัญที่มุ่งหมายให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มั่นคงสถาพร มิให้ถูกล้มล้าง หรือบ่อนทำลายไปโดยมิชอบ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการตรวจสอบและมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่มีชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

เสียก่อนที่การกระทำนั้นจะบังเกิดผลจึงเป็นมาตรการในการป้องกันล่วงหน้า มิให้มีการกระทำที่เป็นอันตรายต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเกิดขึ้น

คดีนี้ ผู้ถูกร้องทั้งสามอ้างว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยเพราะเป็นคำร้องที่คลุมเครือไม่ชัดเจนไม่ปรากฏสภาพแห่งข้อกล่าวหาที่ชัดเจน และไม่ครบองค์ประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามมีพฤติการณ์ คำปราศรัย มีเนื้อหาบิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน หมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการกระทำที่มีเจตนาล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องให้ผู้ถูกร้องทั้งสามชี้แจง ผู้ถูกร้องทั้งสามได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลแล้ว แสดงให้เห็นว่าคำร้องมีความชัดเจนเพียงพอที่สามารถแก้ข้อกล่าวหาได้ ข้ออ้างนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ ส่วนข้ออ้างที่ว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามยุติหรือสั่งเลิกการกระทำได้ เนื่องจากการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามได้สิ้นสุดลงแล้ว และห่างไกลเกินกว่าเหตุตามหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ นั้น เห็นว่ากรณีเป็นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ข้ออ้างนี้จึงไม่อาจรับฟังได้เช่นกัน

เห็นว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่กำหนดรูปแบบของรัฐ การปกครอง รูปแบบประมุขแห่งรัฐ รูปแบบองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และควบคุม ตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดรูปแบบการปกครอง และรูปแบบประมุขแห่งรัฐไว้ในมาตรา ๒ โดยบัญญัติว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ย่อมหมายความว่า รูปแบบการปกครองของประเทศไทยเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น ไม่ได้ปกครองด้วยระบอบสาธารณรัฐ ระบอบคอมมิวนิสต์ หรือระบอบเผด็จการ เป็นต้น และกำหนดรูปแบบประมุขของรัฐไว้โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแห่งรัฐ มิใช่กำหนดรูปแบบประมุขของรัฐเป็นประธานาธิบดีหรือรูปแบบอื่นใด ดังนั้น คำว่า “การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” จึงหมายถึงประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยและมีรูปแบบประมุขของรัฐในรูปแบบของพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐ

การใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่พึงกระทำได้ในสังคมประชาธิปไตย และเป็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญซึ่งในทางสากลให้การยอมรับว่าเป็นสิ่งที่พลเมืองในแต่ละรัฐย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิดังกล่าว แม้สิทธิในการชุมนุมจะเป็นเรื่องที่พลเมืองทุกคนสามารถรวมกลุ่มเพื่อแสดง

พลังแห่งเจตจำนงร่วมกันต่อฝ่ายที่จะสามารถทำให้เป้าประสงค์ของกลุ่มตนสำเร็จลงได้ก็ตาม แต่การชุมนุมนั้นจะต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบที่มุ่งแสดงพลังในการเรียกร้องโดยไม่ส่งผลโดยตรงในทางที่เป็นปฏิกิริยาต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองไม่ว่าในขณะนั้นหรือในอนาคต ซึ่งผู้ชุมนุมทุกกลุ่มจะต้องหลีกเลี่ยงการกระทำผิดกฎหมาย ยั่วยุบ หรือชักชวนผู้อื่นให้กระทำความผิดกฎหมาย ที่อาจเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องบังคับใช้กฎหมายมาจำกัดการใช้เสรีภาพของผู้ชุมนุมที่เป็นไปโดยไม่สงบนั้น

การชุมนุมโดยสงบมีบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” โดยไม่ได้ใช้ถ้อยคำว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” แต่อย่างใด ดังนั้น เสรีภาพในการชุมนุม จึงต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญให้เสรีภาพไว้ โดยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่ว่า จะต้องไม่รบกวนต่อสิทธิของผู้อื่น หรือไม่รบกวนต่อเสรีภาพของผู้อื่น นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ในการใช้สิทธิการชุมนุมสาธารณะ ให้มีความชัดเจน ได้กำหนดหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุมไว้ในมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ดังนั้น การชุมนุมที่แม้มีเพียงการปราศรัย แต่การปราศรัยนั้นใช้ถ้อยคำที่มุ่งปลุกกระดมให้มวลชนออกมาสร้างความเสียหาย หรือก่อความไม่สงบแก่บ้านเมือง หรือบุกรุก ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือทรัพย์สินของทางราชการ หรือใช้สิ่งเทียมอาวุธปืน หรือสิ่งนี้อาจนำมาใช้ได้อย่างอาวุธ หรือทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เสรีภาพ หรือขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ ให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน หรือละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนกระทำการที่ด้อยค่าของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะ เป็นสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือเจ้าหน้าที่ด้วยประการทั้งปวง การชุมนุมสาธารณะนั้นก็จะเป็นการชุมนุมโดยสงบ แต่เป็นการชุมนุมที่เกินขอบเขตเสรีภาพของการชุมนุม กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงถือว่าเป็นการชุมนุมที่ฝ่าฝืนและเกินขอบเขตเสรีภาพของการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖

ดังนั้น การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงเป็นกรณีที่มีบุคคลใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยมีมูลเหตุจูงใจเพื่อเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศให้ไปสู่ระบอบอื่นที่มีใช้ระบอบประชาธิปไตย เช่น ระบอบคอมมิวนิสต์ หรือระบอบเผด็จการ เป็นต้น หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบประมุขของรัฐ จากรูปแบบมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไปสู่ประมุขรูปแบบอื่น เช่น ประธานาธิบดี เป็นต้น

คดีมีข้อที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสารประกอบคำร้อง และพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่อัยการสูงสุด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่งศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ นายอานนท์ นำภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายภาณุพงศ์ จาดนอก ผู้ถูกร้องที่ ๒ และนางสาวปณิสยา ลีทธิจิรวัฒนกุล ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้จัดเวทีชุมนุมปราศรัย “เวทีธรรมศาสตร์จะไม่ทน” ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยในการปราศรัยของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ว่า “... ที่เรามาชุมนุมกันในวันนี้ เพื่อจะยืนยันว่านอกจากข้อเสนอสามข้อ ที่เราพูดกันอยู่ทุกเวที ความจริงมันมีข้อเสนอระหว่างบรรทัด ที่มันเป็นข้อเสนอที่สำคัญที่สุด คือ การแก้ปัญหาการขยายพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ และผมขอยืนยันอีกครั้งว่านี่ไม่ใช่มีอบลัมเจ้า ไม่ใช่มีอบจาบจ้วง แต่เป็นมีอบที่พูดความจริงเกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง ... ประเด็นสำคัญที่ผมจะมาพูดวันนี้คือข้อเรียกร้องระหว่างบรรทัดของพวกเรา ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นั้นหมายถึงกษัตริย์ต้องอยู่เหนือการเมืองและอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ พระราชกรณียกิจอันใดที่ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์มายุ่งเกี่ยวกับการเมือง ต่อไปนี้ต้องถูกตั้งคำถามตั้ง ๆ ต่อสาธารณะ เราอยากเห็นสถาบันพระมหากษัตริย์ปรับตัวเข้าหาประชาชน ไม่ใช่พวกเราปรับตัวเข้าหาสถาบันพระมหากษัตริย์ การอยู่ใต้รัฐธรรมนูญเป็นสาระสำคัญของการปกครองที่พวกเราถืออยู่ แต่ปัญหามันก็เกิดขึ้นเมื่อสถาบันพระมหากษัตริย์พยายามจะขยายพระราชอำนาจผ่านทางคณะรัฐประหาร ปี ๒๕๕๗ ... พระมหากษัตริย์ถ้ายังเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขต้องไม่เซ็นรับรองการรัฐประหาร หากการรัฐประหารเกิดขึ้นสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องยืนอยู่ฝ่ายประชาธิปไตยเท่านั้น ...” ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ ว่า “นับแต่คณะราษฎร นำโดยท่านปรีดี พนมยงค์ และท่านพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้มีการปฏิวัติประเทศสยามจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย และให้กษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ปัจจุบันผมคิดว่า การใช้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ยังใช้ยาวมาจนถึงรัชกาลปัจจุบัน เพราะกษัตริย์อยู่เหนืออำนาจอธิปไตยทั้ง ๓ อำนาจ ได้แก่ อำนาจตุลาการ อำนาจบริหาร และอำนาจนิติบัญญัติ ถ้ามองว่าทำไมต้องพูดแบบนี้ ท่านเคยรู้หรือไม่เคยรับว่าหมวดที่ ๒ ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคสอง บอกไว้ว่า ผู้ใดจะไม่สามารถฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ได้ เฉกเช่นนั้นแล้ว แสดงให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์อยู่เหนืออำนาจ

อธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของ เจตนาการพูดของผมในครั้งนี่ คือต้องการให้พระมหากษัตริย์อยู่ในที่ที่เหมาะสม และสามารถอยู่ร่วมกับประชาชนคนไทยได้ และที่บอกว่าอยู่เหนืออำนาจอธิปไตยคือการอยู่เหนืออำนาจของประชาชน โดยการที่ประชาชนไม่สามารถแตะต้องได้ เพราะถ้าใครแตะต้องคนนั้นต้องโดนมาตรา ๑๑๒” และผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้อ่านประกาศกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมฉบับที่ ๑ มีสาระสำคัญสรุปว่า “นับแต่คณะราษฎรก่อการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยหวังว่าประเทศจะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่เหนือระบอบการเมืองอย่างแท้จริง แต่หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เนื่องด้วยกษัตริย์ยังคงทรงอำนาจแทรกแซงเหนือการเมืองเมื่อเกิดการรัฐประหาร กษัตริย์ก็ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้งหัวหน้าคณะรัฐประหาร ทรงโยกย้ายกำลังพล รวมถึงถ่ายโอนงบประมาณแผ่นดินเข้าเป็นทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรงใช้พระราชอำนาจนอกกฎหมายแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการประชามติแล้วให้สามารถเสด็จไปประทับนอกราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัฐบาลเผด็จการยอมสยบอยู่ภายใต้เงาของกษัตริย์และแอบอ้างสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหาผลประโยชน์ เห็นได้ว่าพวกเขาเหล่านี้สมประโยชน์กัน เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ราษฎรทั้งหลายพึงรู้เถิดว่า กษัตริย์ประเทศเรานี้มิได้ทรงอยู่เหนือการเมือง หากแต่เป็นรากเหง้าของปัญหาทางการเมืองตลอดมา นอกจากจะทรงละเลยหน้าที่การเป็นประมุขที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนแล้ว ยังเสด็จไปเสวยสุขประทับอยู่ต่างแดนโดยใช้เงินภาษีของราษฎร ทั้งที่ราษฎรประสบความยากลำบาก อีกทั้งทรงมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับกลุ่มกบฏ ผู้ก่อการรัฐประหาร ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมจึงเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ โดย (๑) ยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่าผู้ใดจะกล่าวฟ้องร้องกษัตริย์มิได้ และเพิ่มบทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของกษัตริย์ได้ เช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร (๒) ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมถึงเปิดให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันกษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ทุกคน (๓) ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง และทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่เป็นของส่วนตัวของกษัตริย์อย่างชัดเจน (๔) ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ (๕) ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ชัดเจน เช่น หน่วยงานบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ ให้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น และให้หน่วยงานที่ไม่มีความจำเป็น เช่น คณะองคมนตรีนั้น ให้ยกเลิกเสีย

(๖) ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การเงินของสถาบันกษัตริย์ อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด (๗) ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในที่สาธารณะ (๘) ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เซตชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้านเดียว จนเกินงามทั้งหมด (๙) สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราชบุตรที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความข้องเกี่ยวใด ๆ กับสถาบันกษัตริย์ และ (๑๐) ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก”

พิจารณาแล้วเห็นว่า การปราศรัย และข้อเรียกร้องของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นการเรียกร้อง ให้มีการปฏิรูปหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ที่ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และอยู่เหนือความรับผิดชอบทางการเมือง และให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีการกล่าวปราศรัยที่มีเนื้อหา บิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน และหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ แม้ผู้ถูกร้องทั้งสาม ชี้แจงว่า การชุมนุมปราศรัยดังกล่าวเป็นเพียงการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการใช้เสรีภาพ ในการชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องทางการเมือง และข้อเสนอเพื่อปฏิรูปสถาบัน พระมหากษัตริย์เป็นการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุมที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ผู้ถูกร้องทั้งสามมิได้มีความมุ่งหมายในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขก็ตาม แต่การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้ถูกร้องทั้งสามต้องอยู่ภายใต้ กรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาว่าด้วยสถาบัน พระมหากษัตริย์ทั้ง ๑๐ ประการแล้ว มีข้อเสนอหลายเรื่องขัดแย้งกับหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยในเรื่องการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีการรับรอง ต่อเนื่องตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกของไทย ได้แก่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ จนถึงฉบับปัจจุบัน ที่บัญญัติมิให้กระทำการแก้ไขได้ ข้อเรียกร้อง ข้อ ๑ ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นการทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่มีข้อบัญญัติห้ามไว้ในมาตรา ๒๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ข้อ ๒ ที่ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนใช้เสรีภาพแสดงความคิดเห็น ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์ ทุกคนนั้น เห็นว่า มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ ประมุขของประเทศจะต้อง ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ ซึ่งในต่างประเทศทุกประเทศไม่ว่าจะปกครองในรูปแบบพระมหากษัตริย์ หรือประธานาธิบดีเป็นประมุขต่างมีบทบัญญัติคุ้มครองประมุขของรัฐเช่นเดียวกัน อาจจะแตกต่างกัน ในรายละเอียดอัตราโทษอยู่บ้างก็เป็นไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ประชาชนชาวไทยย่อมมีเสรีภาพ

ในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ อยู่แล้ว แต่การใช้สิทธิเสรีภาพจะต้องเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เสรีภาพที่ไม่มีขอบเขตย่อมเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศด้วย รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้เสรีภาพมีข้อจำกัดตามมาตรา ๒๕วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” ข้อ ๓ ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๔ ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์ และข้อ ๕ ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์นั้น เห็นว่าเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะพิจารณาตามความเหมาะสม การทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติเป็นการทำหน้าที่แทนประชาชน หากจะเรียกร้องให้แก้ไขก็สมควรนำเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติให้ดำเนินการ ข้อ ๖ ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาค เห็นว่าเป็นเสรีภาพของบุคคลที่จะบริจาคหรือไม่บริจาคให้กับใครก็ได้ จึงเป็นการเสนอที่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลผู้บริจาคและมีผลใช้บังคับเฉพาะเจาะจงต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ข้อ ๗ ให้ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะนั้น เห็นว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของกษัตริย์ที่ผ่านมาเป็นกรณีที่เกิดปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมืองขึ้น มีปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย เกิดการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย ไม่ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือหาข้อยุติที่เป็นทางออกให้กับบ้านเมืองมิได้ จนบ้านเมืองเข้าสู่ภาวะวิกฤติที่จะเกิดการจลาจล สถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นที่เคารพยิ่งของปวงชนชาวไทยก็จะเข้ามาแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในทางการเมืองดังกล่าว การยุติหรือแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในทางการเมืองเพื่อให้บ้านเมืองเข้าสู่ภาวะปกติมีความสงบเรียบร้อย จึงมิใช่การแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งในทางการเมืองแต่อย่างใด ข้อ ๘ ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์ แต่เพียงด้านเดียวจนเกินงามทั้งหมด ข้อ ๙ การสืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราชฎรที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความเกี่ยวข้องใด ๆ กับสถาบันพระมหากษัตริย์ เห็นว่าเป็นข้อเสนอที่กล่าวหาอย่างเลื่อนลอยปราศจากพยานหลักฐานมุ่งหมายให้เกิดความเสื่อมเสียแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ และข้อ ๑๐ ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก เห็นว่าการรัฐประหารเมื่อกระทำสำเร็จคณะผู้ก่อการย่อมจะต้องเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นประมุขของประเทศ การโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ เข้าทำหน้าที่ในทางการเมืองเพื่อบริหารประเทศต่อไป การรัฐประหารที่กระทำสำเร็จ

ย่อมมีอำนาจรัฐอธิปไตยไม่จำเป็นต้องให้มีการรับรองใด ๆ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ แม้จะผ่านไปแล้ว แต่ภายหลังจากที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญยังปรากฏว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามยังคงร่วมชุมนุมกับกลุ่มบุคคล กลุ่มต่าง ๆ โดยใช้ยุทธวิธีเปลี่ยนแปลงรูปแบบการชุมนุม วิธีการชุมนุม เปลี่ยนตัวบุคคลผู้ปราศรัยใช้กลยุทธ์เป็นแบบไม่มีแกนนำที่ชัดเจน แต่มีรูปแบบการกระทำอย่างต่อเนื่องโดยกลุ่มคนที่มีแนวคิดเดียวกัน การเคลื่อนไหวของผู้ถูกร้องทั้งสามและกลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จึงมีลักษณะเป็นขบวนการเดียวกันที่มีเจตนาเดียวกันตั้งแต่แรก ปรากฏจากเอกสารหลักฐาน ในคดี ภายหลังจากวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ของผู้ถูกร้องทั้งสาม มีดังนี้ วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องทั้งสามเสด็จอาหารสุนัขใส่เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรคลองหลวงมีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ การชักผ้าสีแดงซึ่งมีเลข ๑๑๒ ขึ้นสู่เสาธงของสถานีตำรวจภูธรคลองหลวง สำหรับผู้ถูกร้องที่ ๒ มีดังนี้ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ กลุ่มผู้ชุมนุมคณะราษฎรเคลื่อนขบวนจากบริเวณลานหน้าหอศิลปวัฒนธรรม แห่งกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ไปยังสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เสนอเงื่อนไขต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ถ้ายังไม่ปล่อยตัวผู้ชุมนุมที่ถูกควบคุมตัวภายในเวลา ๒๐.๓๐ น. ผู้ชุมนุมจะบุกเข้าไปด้านในสถานีตำรวจ นครบาลปทุมวัน วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ วันนี้จะมีการเปลี่ยนผ้าแดงยาว ๓๐ เมตร และมีการนำผ้าแดงมาห่มอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยเพื่อรณรงค์ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นำมวลชนประมาณ ๑๐๐ คน เดินมุ่งหน้าเข้ากรุงเทพมหานคร “เดินทะเลฟ้าเพื่อไล่เผด็จการ คืนอำนาจประชาชน” ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๓ มีการเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ กลุ่มธรรมศาสตร์และการชุมนุมเข้ายื่นหนังสือขอเรียกร้อง ๑๐ ประการ ต่อคณะกรรมการธิการ การพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ทวิตเตอร์ ชื่อ Panusaya S. โพสต์ว่า “พรุ่งนี้สภาต้องรับร่าง รธน. ของ ilaw เท่านั้น! #กุสั่งให้มึงอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ” วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ บริเวณอนุสรณ์สถาน ๑๔ ตุลาคม เข้าร่วมกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมเปิดตัว “สลากกินแล้วแบ่งราษฎร” หรือ “หวยราษฎร” กิจกรรม “ยกเลิก ๑๑๒ สิ เราจะเล่าให้ฟัง” วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เพจคณะราษฎรได้ประกาศ นัดรวมตัวกันบริเวณสกายวอล์คปทุมวัน หลัง ๔ แกนนำถูกขัง ผู้ถูกร้องที่ ๓ คาดว่าตนเองจะโดนขัง ในสัปดาห์นี้ จึงแสดงพลังไม่ยอมให้มีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และกดดันให้มีการปล่อยตัว ชั่วคราวแกนนำ หลังจากศาลอาญามีคำสั่งไม่อนุญาตให้ประกันตัว ผู้ถูกกล่าวหาในคดีมาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๖ จำนวน ๔ คน วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๓ แกนนำ กลุ่มคณะราษฎรเดินทางมายังรัฐสภาหลังกลุ่มธรรมศาสตร์และการชุมนุมนัดรวมตัวจัดกิจกรรมอภิปราย ไม่ไว้วางใจนอกสภา และอ่านแถลงการณ์แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม ๒ เรื่อง “หมุดหมาย

การต่อสู้ครั้งต่อไปของพวกเขา” ยังคงยืนยันในข้อเรียกร้อง ๓ ข้อ คือ ๑) นายกรัฐมนตรีและคณะลาออก ๒) ประชุมวิสามัญรัฐสภา เพื่อรับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ และ ๓) ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแนวร่วมต่าง ๆ จัดกิจกรรมชุมนุมอย่างต่อเนื่องอีกหลายสิบครั้งดังที่ปรากฏเป็นข่าวสารโดยทั่วไป แม้ผู้ถูกร้องทั้งสามจะมีได้ร่วมอยู่ด้วยก็ตาม แต่เชื่อได้ว่าเป็นการแบ่งแยกหน้าที่ในการทำงาน ในการชุมนุมปราศรัยด้วยถ้อยคำที่รุนแรง หยาบคาย จาบจ้วง ด้อยค่าหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ การกระทำต่าง ๆ ที่แสดงออกเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความต้องการที่จะสร้างผลกระทบกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และข้อเรียกร้องบางข้อเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งยังมีการปะทะกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มาอำนวยความสะดวก ความสงบเรียบร้อยหลายครั้ง มีลักษณะเป็นขบวนการที่ใช้อยุทธศาสตร์ในรูปแบบซ้ำ ๆ และกระทำต่อไปซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความปั่นป่วนและความกระด้างกระเดื่องให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน อันจะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่ควรเคารพเทิดทูน แม้ผู้ถูกร้องทั้งสามและกลุ่มบุคคลที่ชุมนุมอ้างว่าต้องการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่เป็นการล้มล้างก็ตาม แต่การแสดงออกพฤติกรรมต่าง ๆ บ่งบอกถึงเจตนาอันซ่อนเร้นว่า ต้องการล้มล้างการปกครองไม่ใช่การปฏิรูป แม้จะเป็นสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น และมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ก็ตาม แต่เสรีภาพดังกล่าวอาจถูกจำกัดได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติถึงหน้าที่ของปวงชนชาวไทยในมาตรา ๕๐ (๓) ว่า บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และมาตรา ๕๐ (๖) ว่า บุคคลมีหน้าที่เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นและไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ดังนั้น ผู้ถูกร้องทั้งสามรวมทั้งกลุ่มเครือข่ายย่อมไม่อาจใช้เสรีภาพโดยปราศจากขอบเขตตามกฎหมายได้ การใช้วาจาหยาบคาย จาบจ้วง ล่วงละเมิด ด้อยค่า สถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะดังกล่าวเห็นได้ชัดว่ามีเป้าหมายเพื่อสร้างความปั่นป่วน สร้างความกระด้างกระเดื่องให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน อันจะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่ควรเคารพเทิดทูน หากยังคงให้ผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำการใช้สิทธิเสรีภาพแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องที่เกินขอบเขตของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

อีกต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามและกลุ่มเครือข่ายดังกล่าว เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามและกลุ่มเครือข่ายเลิกการกระทำดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ